

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
ȘI PROIECTUL
REGIUNEA NORD-EST

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Investește în oameni!

SPERANȚE, LA VÂNZARE

Cercetare calitativă privind traficul de persoane în vederea exploatării sexuale în România și Italia în perioada 2007-2011

Contextul cercetării

Acest material reprezintă un rezumat al lucrării „*Speranțe, la vânzare. Cercetare calitativă privind traficul de persoane în vederea exploatării sexuale în România și Italia în perioada 2007-2011*”, realizată în cadrul proiectului **AnimaNova – Integrarea persoanelor traficate pe piața muncii**, implementat de CPE- Centrul Parteneriat pentru Egalitate și de partenerii săi, în perioada 2009-2012.

Metodologia cercetării

Scopul cercetării a fost acela de a dobândi o mai bună înțelegere a dinamicii și a caracteristicilor fenomenului de trafic de persoane în România, în general, și a traficului în vederea exploatării sexuale, în special, în perioada post-aderare la Uniunea Europeană.

Cercetarea, de tip calitativ, s-a desfășurat simultan în Italia și în România, în perioada mai 2011 - februarie 2012, având un **dublu obiectiv**:

- realizarea unei diagnoze privind fenomenul de trafic de persoane în vederea exploatării sexuale, din perspectiva principalilor actori implicați în activități de asistență acordată victimelor traficului – instituții guvernamentale și organizații neguvernamentale din România și din Italia;
- susținerea, prin intermediul principalelor aspecte identificate în cadrul cercetării, a realizării unei campanii naționale de prevenire a traficului de persoane pentru exploatare sexuală în România.

Subiecții intervievați în cadrul cercetării au fost reprezentanți ai două grupuri: a) **instituții guvernamentale și organizații neguvernamentale** relevante din România și Italia, implicate în domeniul asistenței, protecției și reintegrării sociale a persoanelor traficate (în România au fost realizate 45 de interviuri cu reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
ANEXA 2008/2013

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
DISPOZIȚIE
NR.1484/2008

CPE
CENTRUL NAȚIONAL
PENTRU EGALITATE

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Investește în oameni!

și ai autorităților publice locale și regionale; în Italia au fost realizate 55 de interviuri cu operatori sociali care lucrează în proiecte de protecție/reintegrare socială a victimelor traficului); b) **persoane traficate în scopul exploatării sexuale** beneficiare ale unor programe de protecție socială (în România au fost realizate 17 interviuri cu victime ale traficului - 16 femei și 1 bărbat, cetățeni români, adulți; în Italia au fost realizate 9 interviuri cu victime ale traficului de naționalitate română, de sex feminin, cu vârstă de peste 18 ani, care au beneficiat de programe de asistență, din regiunile Emilia-Romagna-Marche-Abruzzo-Molise).

Metoda și instrumentele de cercetare

- în cazul reprezentanților instituțiilor guvernamentale și ai organizațiilor neguvernamentale: interviul în profunzime, desfășurat față în față, pe baza unui ghid de interviu structurat, administrat de operatorul de interviu;

- în cazul persoanelor traficate: interviul semistrukturat, desfășurat față în față, pe baza ghidului de interviu administrat de operatorul de interviu.

Principalele arii investigate în cazul interviurilor cu organizații neguvernamentale și guvernamentale, atât în România, cât și în Italia, se referă la:

- evoluția și caracteristicile fenomenului de trafic de persoane în România și Italia, în special în scopul exploatării sexuale;
- profilul victimelor asistate;
- factori de vulnerabilitate a victimelor potențiale/motivele care expun la intrarea în rețelele de trafic;
- relația victimelor cu recrutaorul/exploatatorul/traficantul;
- atitudinea familiei și a comunității față de victime (numai în cercetarea realizată în România)
- abordarea fenomenului de trafic și atitudinea față de victime a actorilor sociali cu atribuții în domeniul asistenței victimelor și a prevenirii traficului (numai în cercetarea realizată în România);
- eficiența serviciilor de asistență oferite victimelor traficului de persoane (numai în cercetarea realizată în Italia);

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMFOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
DRPOSDRU
REGIUNEA NORD-EST

CPE
CENTRUL NAȚIONAL
PENTRU EGALITATE

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Investește în oameni!

- nevoile de informare și de sensibilizare a populației, în general și ale diferitelor grupuri și categorii sociale vulnerabile, în special, cu privire la riscurile traficului de persoane (numai în cercetarea realizată în România).

Principalele arii investigate în cazul interviurilor cu victime ale traficului de persoane, atât în România, cât și în Italia, se referă la:

- descrierea situației în care se află respondenții la momentul interviului;
- descrierea situației de trafic în care au fost implicate (recrutare și exploatare);
- modalitățile de ieșire din situația de trafic;
- evaluarea serviciilor de asistență oferite în țara de origine/destinație;
- modalități de prevenire a traficului de persoane;
- planuri de viitor.

Evoluția fenomenului de trafic de persoane în România

Evoluția fenomenului de trafic în România, în ultimul deceniu, a fost determinată de o serie de factori interni sau de evenimente internaționale cu implicații geopolitice, care au avut implicații profunde asupra caracteristicilor definitorii ale traficului, precum țările de destinație sub aspectul cerere-ofertă, rutele de trafic, modalitățile de recrutare, transport și exploatare a victimelor.

Caracteristici ale perioadei 2000-2005

Cea mai des întâlnită formă de trafic a fost traficul în vederea exploatării sexuale. Principalele destinații au fost reprezentate de o serie de state din fosta Republică Socialistă Federativă Iugoslavia (Bosnia, Kosovo, Macedonia, Serbia), Albania, dar și de un număr relativ redus de țări occidentale precum Italia și Germania.

Orientarea principalelor rute și rețele de trafic către aceste țări din Balcani a fost determinată în mod esențial de conflictele interetnice prelungite și dizolvarea structurilor statale, fapt ce a condus la o creștere constantă a numărului de victime de origine română - în principal de sex feminin - ale traficului pentru exploatare sexuală. Conform *Raportului privind situația traficului de persoane în România – 2006* al Agenției Naționale Împotriva Traficului de Persoane, cele

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
ANEXOSUL

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
OFICIUL
REGIUNEA NORD-EST

CPE
CENTRUL NAȚIONAL
PENTRU EGALITATE

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Investește în oameni!

mai multe victime - **2551** – au fost identificate în **2005**, în creștere cu 30% față de anul anterior. Principala caracteristică a traficului în această perioadă a fost utilizarea de către traficanți a violenței, în special a celei fizice.

Caracteristici ale perioadei 2007-2011

Intrarea României în Uniunea Europeană la 1 ianuarie 2007 a reprezentat un moment decisiv în evoluția fenomenului de trafic, în primul rând prin apariția unui actor social european – cetățeanul neo-comunitar - care se bucură de dreptul la libera circulație. Această schimbare uriașă de paradigmă a condus implicit la reconsiderarea de către traficanți a întregului proces de trafic, de la metodele de racolare a victimelor, comportamentul față de acestea, adaptarea și rafinarea modalităților de exploatare și până la specularea oricăror neclarități, ambiguități sau imprecizii cu privire la trafic și prostituție în legislația țărilor de destinație.

România rămâne, conform informațiilor și statisticilor oficiale furnizate de Agenția Națională Împotriva Traficului de Persoane (ANITP) o țară de origine a victimelor traficate în vederea exploatării atât intern cât și extern, și mai puțin o țară de destinație.

Cele mai frecvente tipuri de exploatare în trafic înregistrate acum sunt exploatarea sexuală, exploatarea prin muncă și cerșetoria. Principalele țări de destinație în această perioadă sunt Italia și Spania. Reconfigurarea rutelor de trafic în perioada post-aderare a făcut ca acestor țări să li se adauge Franța, Germania, Austria, Grecia, Marea Britanie, Olanda și statele scandinave.

În multe cazuri, țara din care se face repatrierea nu reprezintă și prima țară de destinație; victimele trec printr-un “stagi” de exploatare sexuală, fiind forțate să se prostitueze inițial fie în România, fie în străinătate – adesea în Spania.

În perioada 2007-2011 a existat o evoluție paralelă a formelor de trafic pentru exploatare prin muncă și exploatare sexuală, înregistrându-se numeroase diferențe regionale sau la nivel de județ. Perioadele de creștere/vizibilitate a exploatării sexuale au alternat cu cele de exploatare prin muncă, însă de la începutul anului 2010 și până în prezent numărul cel mai mare de victime se înregistrează în zona exploatării sexuale.

Astfel, în anul **2007** se înregistrau **1780 de victime, (960 femei, 820 bărbați), 52% dintre femei fiind exploatare sexual și 85% dintre bărbați fiind exploatați prin muncă**; în **2009** numărul victimelor a fost de **780 (420 femei și 360 bărbați), 76% dintre femei traficate pentru exploatare sexual și 72% dintre bărbați traficați pentru exploatare prin muncă.**

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
ȘI PROTECȚIEI
REGIUNEA NORD-EST

CPE
CENTRUL NAȚIONAL
PENTRU EGALITATE

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Investește în oameni!

În **2010**, în baza de date a ANITP au fost înregistrate un număr de **1154** de victime ale traficului (**650 (56%) femei și 504 (44%) bărbați**), **71%** dintre victimele de sex feminin fiind exploatare sexual.

Din punct de vedere cantitativ, majoritatea respondenților consideră că numărul victimelor traficului în vederea exploatare sexuale este, în general, în creștere și apreciază că numărul victimelor este mai mare decât numărul victimelor identificate și înregistrate în baza de date a Agenției Naționale Împotriva Traficului de Persoane - ANITP. Cauzele acestei discrepante între cifrele înregistrate și cele prezumate țin, în majoritatea cazurilor, de faptul că victimele refuză asistența acordată și colaborarea cu instituțiile abilitate, înregistrarea lor ca persoane victime ale traficului fiind adesea foarte dificilă. De asemenea, începând cu anul 2008 și continuând în 2009, au existat mai multe restructurări la nivelul instituțiilor guvernamentale cu responsabilități în domeniul traficului, diminuându-se astfel capacitatea de răspuns coordonat la nevoile reale din domeniu. Scăderea numărului de victime identificate este corelată și cu lipsa sprijinului financiar guvernamental și diminuarea colaborării dintre organizațiile neguvernamentale active în domeniu și autorități.

Trebuie ținut cont și de faptul că datele statistice ale ANITP nu includ și victimele recunoscute cu acest statut în țările de destinație și care decid să rămână în aceste țări pentru urmarea unui parcurs de reinserție socială. În plus, statutul de cetățeni ai UE face inutilă nevoia unui permis de ședere, reduce contactele sau relațiile directe cu autoritățile, fapt ce sporește dificultățile de identificare a victimelor în țările de destinație.

Identificarea și înregistrarea victimelor este îngreunată și de faptul că victimele se auto-percep ca actori benevoli în activități de prostituție și nu înțeleg poziția de exploatare în care s-au aflat.

În a doua jumătate a ultimului deceniu asistăm și la o schimbare evidentă în ceea ce privește metodele de recrutare a victimelor, fapt semnalat de majoritatea respondenților. Deși nu lipsește în totalitate, violența este tot mai puțin utilizată în această primă etapă a parcursului de trafic, cazurile de răpire sunt mai rare (dar nu absente) și – ca o consecință a posibilității de liberă circulație – traficanții nu mai forțază victimele să treacă ilegal frontiera.

Vârsta victimelor (preponderent de sex feminin) din palierul 0-18 ani este în descreștere, fiind înregistrate tot mai multe victime cu vârste de 11-13 ani în momentul recrutării sau al exploatare efective.

Se constată o creștere a nivelului traficului intern, tot mai multe victime fiind exploatare sexual în România și sunt menționate și cazuri de exploatare sexuală a victimelor de sex masculin, preponderent minori, atât în trafic intern, cât și extern.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMFOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
OFICIULUI
REGIUNEA NORD-EST

CPE
CENTRUL NAȚIONAL
PENTRU EGALITATE

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Investește în oameni!

Sunt semnalate cazuri de cetățeni străini traficați în România în vederea exploatarei sexuale (4 persoane în primul semestru al anului **2008**, 2 în **2010**, 6 persoane în **primele 6 luni ale anului 2011**) fapt ce indică posibilitatea ca intrarea României în spațiul Schengen să o transforme tot mai mult în țară de destinație pentru victime din afara spațiului comunitar.

Factori de vulnerabilitate care cresc riscul de trafic și profilul victimelor traficului de persoane

a) Vârsta

Victimele traficului pentru exploatare sexuală au vârste cuprinse între 10 și 47 de ani. Marea lor majoritate sunt de gen feminin, dar au fost înregistrate și cazuri de victime de sex masculin exploatate sexual (în general minori).

Vârsta celor mai multe dintre victime este cuprinsă între 14 și 25 de ani; gradul cel mai mare de vulnerabilitate și de risc de a fi traficate îl prezintă tinerele din categoria de vârstă 14-17 ani.

Este foarte evidentă tendința de scădere a vârstei victimelor, numărul victimelor minore fiind în creștere. Scăderea vârstei poate fi strâns legată de evoluția traficului intern în vederea exploatarei sexuale, întrucât este mult mai dificil ca victimele minore să fie scoase din țară în lipsa documentelor de identitate sau al acordului părinților.

b) Nivelul de școlarizare

Gradul de școlarizare al victimelor este scăzut spre mediu (absolvente de învățământ primar/gimnazial – 8/10 clase). Se pot observa deosebiri în ceea ce privește nivelul de educație de la o zona geografică la alta; în anumite cazuri gradul de școlarizare este foarte scăzut, existând foarte numeroase cazuri de abandon școlar și chiar de analfabetism.

Victimele cu un nivel de educație scăzut provin din familii cu nivel de educație scăzut, în care este dominant un model conservator de distribuție a rolurilor la nivel familial, bazat pe gen, iar desconsiderarea educației formale sau lipsa de sprijin a familiilor față de eforturile școlare ale tinerelor este manifestă.

Un nivel ridicat de școlarizare nu este perceput de către victime ca fiind important pentru securizarea lor din punct de vedere economic.

c) Mediul de proveniență

Victimele provin atât din mediul rural, cât și din mediul urban, cu precizarea că deși unele

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
ANP/OSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
ȘEF/OSDRU
REGIUNEA NORD-EST

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Investește în oameni!

dintre ele putând să aibă domiciliul în rural, recrutarea lor în vederea exploatarei sexuale s-a făcut în mediul urban.

Au existat cazuri, mai ales în ceea ce privește exploatarea internă, în care victimele au fost recrutate de la țară și exploatate în orașele mari. În general, respondenții afirmă că predomină victimele provenind din mediul rural.

d) Familia de origine

Un număr foarte mare de victime provin din medii familiale marcate de disfuncționalități la nivelul relațiilor dintre membrii, generate atât de caracteristici sociale/comunitare (sărăcie, lipsa locurilor de muncă, rată crescută a șomajului etc.), cât și de situații familiale specifice (număr mare de copii, nivel scăzut al veniturilor, violență fizică și verbală, relații abuzive părinți/părinți sau părinți/copii, consum excesiv de alcool, cazuri de îmbolnăviri grave ale unuia dintre membrii familiei, cel puțin unul dintre părinți plecat la muncă în străinătate).

Pentru victimele intervievate, relațiile deficitare între membrii familiei, lipsa de afectivitate și de îngrijire (fizică și emoțională) au avut cel mai mare impact asupra lor, influențându-le traiectoria spre exploatare.

Evenimentele traumatice extreme din viața de familie determină o vulnerabilitate extremă față de alte evenimente traumatice, în special pentru abuz și exploatare.

Pe lângă lipsa cronică de resurse a familiei și dezinteresul acesteia pentru remedierea situației, lipsa încrederii, a comunicării și mai ales a afectivității între victimă și membrii familiei sale reprezintă, în majoritatea cazurilor, principale motive pentru care acestea aleg să-și părăsească familia și să accepte să plece în străinătate.

Lipsa mamei, alături de dorința de a-și ajuta familia, este unul dintre factorii care contribuie în mod decisiv la creșterea vulnerabilității tinerelor.

Monoparentalitatea apare, de asemenea, ca o caracteristică a familiilor victimelor, fie atunci când vorbim despre familia de origine, fie în situațiile în care victimele sunt întreținător unic al copilului sau copiilor.

e) Experiență profesională

În general, victimele minore nu au avut experiență profesională, multe dintre ele frecventând școala în momentul în care au fost recrutate. Chiar în cazurile în care aceste tinere nu mai mergeau la școală, nu putem vorbi decât despre munci ocazionale, cel mai adesea slujbe care nu necesitau o calificare.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMFOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
ȘEFOSDRU
REGIUNEA NORD-EST

CPE
CENTRUL NAȚIONAL
PENTRU EGALITATE

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Investește în oameni!

Unele dintre tinerele provenind de la sat au lucrat în agricultură, în timp ce pentru tinerele provenind din mediul urban, în condițiile în care au avut un loc de muncă, acesta a fost de cele mai multe ori fără contract – munca „la negru”.

În familiile cu statut social mai scăzut este des întâlnită supraresponsabilizarea tinerilor: chiar dacă aceștia își continuă studiile, preiau și sarcini de adult, cum ar fi munca în agricultură, îngrijirea copiilor/fraților mai mici și a vârstnicilor.

f) Rețeaua socială a victimelor

Rețeaua socială a victimelor apare ca fiind o rețea socială săracă, adesea fără nici o persoană de încredere. Răspunsurile legate de cercul de prieteni, în general, sunt foarte scurte și reflectă sărăcia capitalului social. Victimele vorbesc mai mult despre amici, despre colegi de școală sau de muncă, dintre care fac parte câteodată și persoanele prin intermediul cărora intră victimele în contact cu traficanții.

Un rol extrem de important în perioada premergătoare intrării în procesul de trafic îl joacă anturajul victimelor. Foarte frecvent lipsite de sprijinul familiei, de afecțiune și de încredere, victimele caută în afară ceea ce le lipsește în mediul familial.

Recrutarea victimelor traficului de persoane

Mediul de recrutare

Recrutarea a avut loc atât în mediul rural, cât și în cel urban. Cel mai adesea recrutarea s-a făcut în mediul urban, orașul exercitând încă o atracție foarte mare pentru tinere și funcționând ca o rampă de lansare în trafic pentru numeroase victime.

Au existat și cazuri de racolare în mediul rural, uneori cu acordul părinților incapabili să suspecteze pericolul la care erau supuși membrii familiilor lor.

Strategii de recrutare

Putem identifica următoarele strategii de recrutare bazate pe relația directă între victima potențială și recrutor:

a) Strategia de dezvoltare a atașamentului emoțional și construirea proiectului de cuplu

În această categorie, recrutorii sunt iubiții sau “cel mai bun prieten” de care victima este atașată. Recrutorul urmărește cucerirea posibilei victime - tipul *loverboy*.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMFOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
DISPOZITIV
REGIUNEA NORD-EST

CPE
CENTRUL NAȚIONAL
PENTRU EGALITATE

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Investește în oameni!

Figura centrală este cea a noului partener, bărbatul protector, sprijinul moral și afectiv de care victimele au nevoie, deținător al informațiilor și soluțiilor de salvare: plecarea de acasă și *construirea unui viitor comun*.

Propunerile recrutaților sunt în foarte mare măsură acceptate tocmai pentru că reprezintă *ieșirea dintr-o etapă existențială marcată de privațiuni și abuzuri și intrarea într-una nouă*.

Adeseori, construită în timp, în contextul neînțelegerilor existente în interiorul familiei sau pe un fond afectiv foarte puternic, relația victimei cu recrutații/traficantii se substituie relațiilor cu familia de origine. Se crează astfel nu doar o relație de dependență emoțională a victimei față de exploatator, ci și distrugerea sistematică a încrederii în ceilalți membri ai familiei, simultan cu *construcția unui ipotetic proiect de cuplu*.

b) Strategia de construire a proiectului de viață mai bună prin oferirea de oportunități profesionale

În majoritatea cazurilor victimele au fost abordate în mod direct de către recrutații prin promisiunea unui loc de muncă peste hotare, bine remunerat și care, de regulă, nu necesită calificare specială. De cele mai multe ori, victimele îi cunoșteau pe recrutații, aceștia făceau parte din cercurile lor de prieteni sau fuseseră recomandați de o persoană cunoscută, în care ele aveau încredere.

Acceptarea acestor oferte este foarte adesea generată de situația economică precară a victimelor și de dorința firească de a-și asigura lor și celor dragi un trai mai bun (în special copiii și părinților). Traficanții cunosc unele circumstanțe personale/familiale care alimentează vulnerabilitatea victimelor. Oferta de muncă este, în astfel de situații, echivalentă cu soluționarea unor probleme de familie importante pentru victimă sau, în unele cazuri, cu ieșirea din contextul familial violent.

În ultimii ani, din ce în ce mai răspândită devine metoda recrutării prin intermediul internetului. Traficanților le este mult mai ușor să utilizeze această metodă, întrucât riscurile de a fi identificați sunt mai reduse.

c) Strategia de construire a proiectului de viață mai bună pentru cuplul deja existent

Unii respondenți au menționat și situații în care recrutații erau nu doar un cunoscut sau apropiat al familiei, ci chiar un membru al acesteia.

Relatăta atât de către specialiști cât și de unele victime, deși fără a avea amploarea specifică perioadei 2000-2005 și fără a fi o strategie în sine, răpirea rămâne în continuare o formă de intrare a tinerilor în situații de exploatare.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMFOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
DRP/OSDRU
REGIUNEA NORD-EST

CPE
CENTRUL NAȚIONAL
PENTRU EGALITATE

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Investește în oameni!

Exploatarea victimelor traficului de persoane

Relația victimă-traficant

Noul context al traficului extern a dus nu doar la o schimbare a destinațiilor, ci și la o regândire a elementelor care structurează relațiile dintre victime și recrutori/traficantți pe parcursul procesului de trafic.

În dublă ipostază de recrutor și exploatator, “iubitul”/”soțul” construiește un posibil/iluzoriu proiect de cuplu și de viață mai bună, în care tinerele atașate emoțional de acesta ajung până la acceptarea oricăror solicitări din partea traficantului, inclusiv acceptarea prostituției și a recrutării altor tinere.

Schimbările de strategie ale traficantilor, folosirea tot mai redusă a violenței fizice directe asupra victimelor și înlocuirea acesteia cu manipularea emoțională, cu „șantajul afectiv”, o doză tot mai mare de acceptare de către tinere a probabilității practicării prostituției în străinătate, la care se adaugă și negarea exploatării, fac ca linia ce separă traficul de persoane în vederea exploatării sexuale de prostituție să pară din ce în ce mai neclară și mai nedefinită.

Relația de dependență a victimei față de traficant este nu doar puternic interiorizată, ci mai ales acceptată și consimțită de către victimă. Această relație de dependență continuă și după plecarea în străinătate, când exploatarea devine evidentă, însă tocmai această *iluzorie consensualitate construită* – generată de complexul de factori deja amintiți, la care se adaugă iluziile false și promisiunile fără acoperire - amplifică trauma. Aparentul consimțământ al victimelor, participarea „liberă” la activități de prostituție, este cel care determină o stare de confuzie extremă a acestora, incapacitatea lor de a înțelege condiția de victimă și, cel mai adesea, negarea situației de trafic în vederea exploatării sexuale în care se află.

Manipularea emoțională, specifică fazei de recrutare, este în numeroase situații urmată de folosirea violenței fizice în faza de exploatare. Există situații în care agresiunea extremă este practică zilnic de către traficantți, victimele trăind într-o permanentă teroare fizică și emoțională.

În majoritatea cazurilor în care recrutarea s-a realizat prin falsa promisiune a unui loc de muncă sau în cazurile de răpiri, mijloacele principale de constrângere a victimelor sunt manifestările agresive ale exploatatorilor, ale persoanelor care le supraveghează sau/și ale clienților.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Investește în oameni!

Plecarea/ieșirea din țară

În cazul victimelor traficate extern, călătoria către prima țară de destinație are loc, în general, în grup, cel mai adesea în compania recrutorilor sau traficantilor, trecerea granițelor României fiind urmată adesea o serie de agresiuni fizice și umilințe asupra fetelor.

Locul exploatării

În cazul traficului intern: pe stradă, în baruri sau cluburi, în apartamente închiriate de către traficanți sau în camere de hotel, uneori chiar la domiciliul clienților.

În afara țării: în stradă, în spații închise (baruri, cluburi sau bordeluri).

Datoriile și exploatarea economică

Sumele de bani primite de victime pentru serviciile sexuale pe care sunt obligate să le presteze, nu reprezintă o participare efectivă la câștiguri, ci doar o slăbire deliberată a controlului traficantilor asupra victimelor și o “acoperire” în cazul depistării infracțiunii de trafic.

Libertatea de mișcare

Aparent, în multe dintre cazurile menționate de către respondenți, victimele aveau o oarecare libertate de mișcare și de comunicare, mecanismele de control ale exploatatorilor fiind adaptate profilului victimelor.

În cazul exploatării în “cuplu” mecanismele de control sunt cele specifice cazurilor de violență domestică.

Atitudinea familiei, a comunității și a autorităților față de victime

a) Atitudinea comunității și a familiei față de victime

Atitudinea familiei și cea a comunității față de victime sunt, adeseori, convergente, mai ales în mediul rural. În general, modul în care se comportă familia față de victimă reflectă nivelul de înțelegere și toleranță a comunității asupra fenomenului de trafic.

Reacțiile familiei față de victime și evenimentele traumatice prin care au trecut sunt influențate de reacțiile cunoscute și anticipate ale comunității.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPROSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
SINROSDRU
REGIUNEA NORD-EST

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Investește în oameni!

Traficul în vederea exploatării sexuale este cel mai adesea asimilat prostituției. Semnificațiile și caracteristicile traficului ca fenomen social sunt, în general, necunoscute membrilor comunității. Discuția despre acest subiect este tabuizată, iar prostituția reprezintă obiectul unei condamnări morale foarte vehemente, traduse aproape întotdeauna prin învinovățirea, etichetarea, stigmatizarea, marginalizarea sau chiar excluderea victimelor.

Nu lipsesc, însă, nici cazurile de sprijin necondiționat al victimelor de către toți membrii familiei, indiferent de mediul de rezidență al acestora. În general, există un sprijin mai mare pentru victime din partea familiilor din mediul urban, reintegrarea fiind facilitată și de statutul educațional/material mai ridicat al celor din orașe.

Situația multora dintre victime este ilustrarea perfectă a distribuției tradiționaliste a rolurilor stabilite la nivelul majorității familiilor din România, cu precădere a celor din mediul rural. Figura centrală este tatăl, în multe cazuri abuziv, violent și dominant sau, când tatăl biologic lipsește, rolul său este preluat fie de concubin sau tatăl vitreg, fie de unul dintre frați – în orice caz un membru de sex masculin al familiei. Femeia nu va avea decât o poziție inferioară, locul și sarcinile ei fiind circumscrise de un perimetru al rutinei și muncii abrutizante – preluarea de foarte timpuriu a sarcinilor în gospodărie și a funcțiilor în familie, experiența violenței permanentizate, desconsiderarea rolului școlii.

În aceste cazuri, funcționează un mecanism social ce perpetuează poziția submisivă a femeii, asociată cu muncile domestice și supunerea necondiționată față de persoanele de sex masculin, accentuează fragilizarea unor relații deja inegale și conduce implicit la eliminarea elementelor de individualitate, la depersonalizarea femeii – ceea ce contribuie la parcursul către trafic în vederea exploatării sexuale.

Folosirea violenței, inclusiv în scop „educativ”, față de victime și acceptarea poziției inferioare a femeii, implicit cea de conducător al bărbatului, este considerată normală chiar de către mamele acestora, în virtutea unor modele educațional-comportamentale foarte bine interiorizate, consolidate.

Acest tip de structurare a relațiilor intrafamiliale, marcat de duritate, lipsă de comunicare și, de multe ori, de lipsă de interes față de educația formală, conduce, implicit, fie la nepăsare, fie la o atitudine de respingere a victimei atunci când aceasta, în urma unui episod de trafic, ar dori să se întoarcă acasă.

Atitudinea familiei și a comunității, mai ales rurale, dar nu numai, față de victime, trebuie însă nuanțată în contextul definirii plecării din țară ca proiect de migrație pe o perioadă determinată. Performanțele financiare, banii trimiși acasă, bunăstarea afișată, de cele mai multe ori ostentativ, sunt cele care definesc succesul sau eșecul proiectului de migrație. În multe cazuri, resursele obținute „amorțesc” intransigența, intoleranța și apelul la morală al

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Investește în oameni!

comunității. Evaluările și judecățile sunt alterate de “reușita” financiară pe principiul scopul scuză mijloacele. Astfel, o persoană care a obținut venituri suficient de mari din practicarea prostituției poate deveni un model de succes în zona de origine, iar metoda prin care a obținut banii nu va mai conta foarte mult pentru concetățenii săi. Însă insuccesul financiar, dublat de statutul de victimă, va atrage etichetarea și blamarea acesteia.

b) Poziția autorităților față de fenomenul de trafic de persoane și față de victime

Informația despre fenomenul de trafic circulă mai ales în rândul profesioniștilor din domeniu. La nivelul autorităților locale nivelul de informare privind traficul este relativ scăzut și lipsește înțelegerea clară a distincției între trafic și prostituție sau a diferitelor forme de trafic.

Problematica traficului, dacă este cunoscută, recunoscută și acceptată de către reprezentanții instituțiilor locale, este deseori considerată neimportantă sau de importanță secundară, fapt care conduce la lipsa alocării de fonduri pentru activitățile de prevenire.

La nivelul comunităților mici mentalității conservatoare i se adaugă și un grad scăzut de informații despre subiect chiar al unora dintre reprezentanții instituțiilor cu atribuții în domeniu.

La nivelul unor instituții guvernamentale cu atribuții în domeniul combaterii traficului sunt necesare atât schimbări de atitudine a angajaților față de acest fenomen, cât și asigurarea unor resurse materiale și umane care să faciliteze combaterea și prevenirea lui. Sunt semnalate disfuncționalități la nivelul relațiilor dintre diferitele autorități publice în ceea ce privește colaborarea pentru rezolvarea problemelor legate de acordarea serviciilor de asistență, precum și lipsa de implicare a unor instituții în activitățile de prevenire a traficului și de consiliere și asistență a victimelor.

Resursele financiare limitate de care dispun autoritățile locale le împiedică să acorde suport direct victimelor sau să finanțeze programele de asistență ale ong-urilor, astfel că multe victime sunt retrafficat.

c) Relația victimă, autorități, comunitate

În ceea ce privește modul în care victimele percep relația lor cu autoritățile, în marea lor majoritate, victimele asistate manifestă reticență și de neîncredere față de reprezentanții autorităților publice, indiferent dacă vorbim despre polițiști sau despre alți funcționari ai instituțiilor cu rol în combaterea și prevenirea traficului sau în asistența victimelor.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPROSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
PROSDRU
REGIUNEA NORD-EST

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Investește în oameni!

Această lipsă de încredere poate fi motivată fie de experiențele anterioare din perioada în care au fost traficate (relația directă sau mediată cu oameni ai legii), fie de o necunoaștere a drepturilor lor și a posibilității de a apela la ajutorul instituțiilor.

Nevoi de informare și prevenire în ceea ce privește traficul

Fenomenul de trafic de persoane în România este, în general, o realitate puțin cunoscută de către populație sau considerată o chestiune de importanță secundară.

Interesul jurnalistic este mult mai mare față de acțiunile de combatere a traficului, respectiv arestările unor grupuri de infractori acuzați de trafic de persoane, decât de motivul pentru care acestea au avut loc. În aceste cazuri accentul este pus pe caracterul “spectaculos” al arestărilor.

Una dintre explicațiile interesului scăzut față de fenomen sau de neînțelegere a consecințelor sale este legată de lipsa de vizibilitate a fenomenului în anumite zone. Pentru ca mass-media să difuzeze informații referitoare la cazurile de trafic, conform unei logici specifice posturile de televiziune, numărul victimelor trebuie să fie cât mai mare pentru a deveni subiect de interes.

Nivelul de informare față de trafic și gradul de conștientizarea al riscurilor este mai ridicat în mediul urban decât în zonele rurale: majoritatea campaniilor de prevenire, informare și sensibilizare privind fenomenul de trafic au avut loc în mediul urban.

Persoanele provenite din mediul urban sunt în aceeași măsură vulnerabile la trafic ca și cele provenite din mediul rural, diferențele dintre acestea fiind:

- victimele provenite din mediul rural au o experiență de viață socială limitată, acces redus la informații și un nivel de școlarizare mai scăzut decât cel al victimelor provenite din mediul urban;
- victimele provenite din mediul urban au o anumită incapacitate de filtrare, de alegere din abundența de informații, din ofertele de muncă venite pe diverse canale și se simt protejate de predominantă concepție “mie nu mi se poate întâmpla”.

Multe dintre victimele asistate aveau informații despre riscurile de a cădea în plasa exploatării și a violenței atunci când au luat hotărârea de a pleca din țară, dar aceste riscuri au fost adesea eliminate, ignorate sau subevaluate. Pentru unele victime, mai ales din mediul rural, traficul de persoane este fie un concept cvasi-necunoscut, fie o realitate îndepărtată, nicidecum asemănătoare cu situația în care se află ele însele.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
ANEXA 10/2013

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
ANEXA 10/2013

CPE
CENTRUL NAȚIONAL
PENTRU EGALITATE

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Investește în oameni!

Dificultatea de înțelegere a situației în care s-au aflat este strâns legată de reprezentarea fenomenului de trafic cu caracteristicile specifice anilor 2000-2005: violență fizică, violuri, maltratare, vânzări și cumpărări succesive ale victimelor, adesea moartea acestora. Schimbările de atitudine ale traficantilor, alături de o mult mai eficientă manipularea psihică, afectivă, inducerea unui sentiment de “complicitate” la practicarea prostituției, îngreunează foarte mult perceperea situației de exploatare.

Decizia de plecare în străinătate, adesea informată, are loc în cadrul unui proiect temporar de migrație cu scopul de a obține bani pentru a rezolva o problemă imediată. Sunt prezente uneori inclusiv asumarea plecării în vederea acceptării prostituției și existența unui fel de acord între exploatare și persoana exploatată.

Este esențială înțelegerea mecanismului care conduce la decizie și finalitatea acestui gest: nu imperativul financiar este determinant în sine, ci contextul vieții femeii – dorințele sale, aspirațiile, nevoile. Acceptând să devină prostituată nu înseamnă altceva decât eliminarea unui întreg univers de nevoi și dorințe. Din această perspectivă, indiferent de gradul de consensualitate și cât de mult își asumă “meseria” pe care o practică, efectele sale o transform inevitabil în victimă.

Concluzii

Traficul de persoane este un fenomen de tip “cameleon”, sensibil la schimbările politice, economice, legislative, sociale și comunitare, care se adaptează rapid la contextul actual, pentru a-și putea conserva natura subterană și, implicit, avantajul acoperirii activității criminale de a face profit prin exploatarea persoanelor minore și adulte.

Pentru o înțelegere complexă a fenomenului este nevoie de depășirea viziunii care susține că traficul de persoane este o consecință a unui proiect de migrație eșuat, abordare frecvent întâlnită în țările de destinație, unde victimele și deseori traficanții sunt cetățeni străini. Majoritatea victimelor nu au avut, anterior întâlnirii cu recrutații, planuri de migrație. Acestea apar și sunt vehiculate ca și componentă importantă a strategiei traficantilor.

Decizia plecării din țară sau, în cazul traficului intern, a intrării în rețeaua de trafic, este rezultanta unui complex de factori - sociali, familiali, de context – cu ponderi mai mult sau mai puțin egale, dintre care unii au jucat un rol de declanșator.

- **Contextul familial disfuncțional**, în care violența fizică și verbală, inclusiv abuzurile sexuale, sunt frecvente. Indiferența față de victima potențială și de nevoile ei și, mai ales, lipsa afecțiunii sau manifestarea acesteia în mod direct este resimțită dureros de către victime, ceea ce le face să găsească substitute în mediul exterior familiei; lipsa unuia sau

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMFOSORDU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
SIF/OSORDU
REGIUNEA NORD-EST

CPE
CENTRUL PARTENERIAT
PENTRU EGALITATE

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Investește în oameni!

ambilor părinți plecați la muncă în străinătate. Un rol extrem de important tot în contextul dezorganizării familiei îl au amintirile recurente, ale unor traume din copilărie.

- **Relația afectivă cu traficanțul** – “prietenuț” care răspunde nevoilor imediate de afecțiune/iubire, protecție, creștere a stimei de sine, încredere și împlinire a proiectelor de viitor ale victimei.
- **Motivația economică**, generată atât de un nivel ridicat de sărăcie la nivelul familiei, cât de dificultatea de a găsi un loc de muncă în comunitatea de origine.
- **Dorința de a-și ajuta familia** și, în acest context, asumarea conștientă de către minori a unor sarcini ce ar trebui să revină adulților (asigurarea locuinței, îngrijirea fraților mai mici etc.).
- **Dificultatea de împlinire a aspirațiilor individuale**, în termeni de realizare profesională și socială, ceea ce conduce în multe cazuri la convingerea că lucrul în străinătate este singura soluție în acest sens.

Pentru informații suplimentare, vă rugăm să contactați CPE – Centrul Parteneriat pentru Egalitate, persoană de contact: Livia Aninoșanu, Directoare de Programe, e-mail: laninosanu@cpe.ro

